

Nekrologi

PRIM. PETER JANEŽIČ, DR. MED.

22. MAJ 1942 DO 3. MAJ 2004

Zvonko Šoštaric

Veliko prezgodaj nas je zapustil prim. Peter Janežič. Globoko pretreseni še vedno ne moremo doumeti, da ga ni več med nami. Po tem, ko je skoraj celo svojo delovno dobo posvetil porodništvu, je odšel tiho in nepričakovano, z delovnega mesta, ne da bi čakal vsaj minuto zasluženega pokoja. Želeli smo si njegove prisotnosti med nami, njegove intelektualne in strokovne širine v porodništvu in življenju nasploh, ki jo je na zelo subtilen način, včasih s humorjem, včasih s svojim igral-skim talentom plodno sejal med nas.

Kot specialist ginekologije in porodništva je delal v času razcveta te stroke. Skupaj s kolegi na oddelku je v 80. letih uvajal novosti v diagnostiki in vodenju nosečnosti. Bil je eden prvih diplomantov Interuniverzitetne ultrazvočne šole Ian Donald v Dubrovniku in postdiplomskega študija iz perinatologije v Zagrebu. Povedano drugače, v šempetrsko porodnišnico je prinesel znanje in nove diagnostične metode iz Evrope in razvitega sveta. Bil je pionir in učitelj ultrazvoka v slovenskem prostoru, mentor in učitelj porodništva vsem nam, ki smo mu bili vrstniki, in vsem mlajšim, tako specializantom kot tudi medicinskim sestram. O tem pričajo številni strokovni članki, udeležbe na kongresih in simpozijih, o tem priča občutek varnosti, ko je bil z nami ob težkih strokovnih odločitvah.

Ni pravih besed, ki bi opisale zahvalo, zahvalo zdravniku, ki mu je porodnišnica mnogokdaj pomenila več kot družina, in ni pravih besed zahvale za njegovo delo s strani kolektiva porodnišnice, sodelavk, ki so ga spoštovale in imele rade kot človeka, zdravnika in kot vodjo porodniškega oddelka. Bil je pobudnik dejavnosti in postopkov, zaradi katerih je naša porodnišnica leta 2000 prejela mednarodno UNICEF-ovo priznanje »Novorojenčkom prijazna porodnišnica«.

NON TERRET SAPIENTEM MORS - modreca smrt ne plaši, so zapisali stari Latinci. Zanj to nedvomno velja. Ni rad govoril o sebi, o težavah s svojim zdravjem skoraj nikoli. Izgorel je v svojem delu, znanju in hotenju.

Tisoče mamic in otrok bi mu danes lahko prižgalo svečko za zahvalo, spomin in spoštovanje, tudi mi sodelavci smo jo že prižgali. Vrzel za njim bo ostala, spomin bo neizbrisen.

Najdi svoj mir, ki ga nisi čakal! Hvala ti, primarij Peter Janežič!

DOKTORJU JOŽETU ROGLU
V SLOVO
(1919-2003)*Janez Poles*

So trenutki, ki bi jih človek najraje preskočil, zbrisal in nikoli doživel. So trenutki, ki se jih zavedamo, pa jih kljub temu tiščimo v pozabo, saj so zaviti v boleče minevanje in poslavljanje. So pa tudi trenutki, ki se jih radi spominjamo, saj nam vlivajo voljo, dajejo energijo in omogočajo duhovno rast. To so trenutki spominov, ko se srečujemo s tistimi, ki smo jih imeli radi, ki so nas vzgajali, učili in varno vodili skozi življenje.

Takšen je bil tudi ponedeljek, 1. decembra, ko smo se poslavljalji od doktorja Rogla; ovit v bolečino in črnino, sicer pa prežet s številnimi lepimi spomini na dolgoletnega direktorja Bol-

nišnice Topolšica, sodelavca, strokovnjaka in učitelja, ki je pogosto znal biti veliko več. S svojo širino in toplino, razmišljanjem in človečnostjo, z vedno široko odprtimi rokami in dušo, bi ga lahko vsak izmed nas kadar koli izbral za prijatelja in očeta.

Otroška leta je preživel v Savinjski dolini. Burno obdobje II. svetovne vojne in sodelovanje v NOB so mu načeli zdravje. Oktobra 1945 se je vpisal na MF v Ljubljani, vendar je moral zaradi zdravljenja pljučne tuberkuloze študij prekiniti za tri leta. Septembra 1954 je promoviral v »doktorja vsega zdravilstva«. Prav gotovo je prebolevanje takrat težke pljučne bolezni tudi razlog, da je kasneje vse svoje poklicno obdobje namenil pljučnim boleznim.

V Bolnišnici Topolšica se je zaposlil leta 1952 in ji ostal zvest vse do upokojitve. Od leta 1974 do 1985 je bil direktor ustanove. Pogosto sva govorila o teh časih. Pomanjkanje kadra in denarja, vse močnejši centralizem, stalna grožnja po ukinitvi, »odlagališče« Celjske bolnišnice, avenija furgonov. Črni dnevi. Pa vendar je kljub temu sredi teme našel luč, zbral dovolj poguma in energije, prepričal kolege in sodelavce, izsilil tudi politično voljo in dosegel odcepitev, samostojnost ter nato, v Zdravstvenem centru Velenje, obdobje ponovne rasti.

Pogosto je bilo najtežje doseči zmago prav na domačih tleh. Postopno preraščanje ftiziologije v pulmologijo in kasnejše sožitje s splošno interno ter s tem spreminjanje podobe bolnišnice, je bilo za mnoge ftiziologe boleče in nedopustno. Kljub temu, da je neizmerno ljubil svojo ftizo, je že takrat videl gozd in ne le drevesa ter usmeril krmilo v pravo smer. Za mnoge nerazumljivo, a njemu jasno pot, ki je bolnišnici v naslednjem obdobju omogočila razvoj in stabilnost.

Tako kot nas je učil klinike in ob tem vedno znova poudarjal pomen odnosov, razgovorov in spoštovanja, tako sem se ob njem učil tudi pogajanj, diplomacije in vodenja. Kar nekajkrat sva med potjo v Ljubljano, Slovenj Gradec, Celje ali Rav-

ne pretehtala številne dokaze, preigrala scenarij obrambe in napada, in kako vesela sva se po uspešno opravljenih pogajanjih vračala v njegovo, mojo, našo Topolšico.

Z bolniki je vedno vzpostavil mnogim zdravnikom nedosegljivo raven zaupanja in odprtosti. Pa kako tudi ne, saj je med vizitami, poleg časa za stroko, vedno našel tudi čas za bolnika. Za njegove osebne težave, za težave njegovih svojcev. Kolikokrat me je presenetil, ko je ob razgovoru z bolniki poznal vse člane njihove družine, vasi in hiše, kjer žive. Kot da je bil že pri vsakem od njih doma. Kot da pozna vse njihove gozdove in senožeti, ve, kdaj bo potrebno prekriti streho in kdaj bodo vsi privezi v hlevu polni. Ob njem so bili bolniki vedno ljudje in ne le objekti zdravljenja.

Za svoje neumorno in bogato delo je leta 1965 prejel Red za slug za narod s srebrnim vencem, leta 1965 pa zlato plaketo Zdravstvenega centra Velenje. Istega leta je prejel tudi visoko državno odlikovanje – Red dela z zlatim vencem.

Letos bi doktor Rogel in bolnišnica, kateri je poklonil vse svoje bogato in ustvarjalno delovno obdobje, skupaj praznovala 85 let. Žal bomo morali praznovati sami. Vendar bo doktor Rogel z nami, saj se je s svojim delom neizbrisno zarisal v podobo ustanove. Brez njega bi bolnišnica, tam v osemdesetih, prav gotovo klonila in nikoli ne bi štela današnjih let.

Hvala, doktor Rogel! Za vse sledi, ki ostajajo v Topolšici, strokovne dosežke, ponosno držo, za trde bitke in vsa zmago-slavlja ob dobljenih zmagah. Hvala za neskončno število minut, ur, dni in noči, poklonjenih bolnikom in bolnišnici. Hvala za človeške, odkrite odnose, za vedno pravo mero strpnosti in neskončno vztrajnost. Hvala, da smo lahko del življenja potovali in ustvarjali skupaj.

Delo SZD

POSVET SLOVENSKEGA ZDRAVNIŠKEGA DRUŠTVA O PROBLEMATIKI STAROSTNIKOV IN STARANJA

30. 3. 2004

Posvet je potekal v Jakopičevi dvorani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 24, udeležilo se ga je okrog 50 obiskovalcev, tako članov SZD pa tudi vabljeni gostje in za problematiko posebej zainteresirani.

Posvet sta vodila P. Poredoš in J. Drinovec, slednji je pripravil tudi gradivo za objavo.

Tematike starostnikov in staranja smo se v SZD lotili zaradi zanemarjanja teh vprašanj tako v širši družbi kot v zdravstvu. Šele ekscesi in njihova medijska odmevnost praviloma vzbude več zanimanja za ta vprašanja. K posvetu smo pritegnili strokovnjake s področja epidemiologije, sociologije, ekonomije, klinične medicine in tudi tiste, ki se ukvarjajo predvsem s temi vprašanji.

Vabljeni predavatelji uvodničarji

STARANJE PREBIVALSTVA V SLOVENIJI: DEMOGRAFSKE SPREMEMBE IN NEKAJ POSLEDIC ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO

AGEING OF A POPULATION IN SLOVENIA:
DEMOGRAPHIC CHANGES AND SOME HEALTH
CARE CONSEQUENCES

*Jožica Šelb-Šemerl, Mateja Rok-Simon,
Nevenka Kelšin, Nada Ivas*

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Trubarjeva
cesta 2, 1000 Ljubljana

Ključne besede: staranje prebivalstva; demografske determinante; splošna medicina; bolnišnične obravnave; ambulantno specialistična dejavnost; umrljivost

Izvleček – Izhodišča. Znižanje umrljivosti, daljšanje življenjske dobe in padanje rodnosti so pojavi, ki so v dvajsetem stoletju v izrazitejši obliki pripeljali do staranja prebivalstva. Posledice večanja števila starih ljudi so povečane zahteve po sredstvih za zdravstveno in socialno varstvo ter spremembe v političnih in gospodarskih usmeritvah družbe. Prispevek prikazuje značilnosti demografskega prehoda v Sloveniji, napovedi staranja prebivalcev in posledic za zdravstveno dejavnost kot tudi najpogostejše vzroke smrti, katerih stopnje so pri nas višje, kot je povprečje razvitih in nam podobnih držav.

Metode. Za analizo smo uporabili podatke iz zbirke podatkov Inštituta za varovanje zdravja RS; tako podatke o osnovni in specialistični zdravstveni dejavnosti ter hospitalizacijah, poleg zbirke podatkov Health For All (baze HFA) Svetovne zdravstvene organizacije o umrlih v izbranih skupinah evropskih držav. Ker smo hoteli oceniti obseg dela, smo upoštevali prve in ponovne preglede in vse hospitalizacije državljanov Slovenije, starejših od 64 let.

Rezultati. V zadnjih štiridesetih letih je delež starih prebivalcev v Sloveniji narasel z 9% na 14,6% v letu 2002. Pričakuje se, da se bo do leta 2020 povišal na 19%. Do leta 2010 bo najvišja relativna rast v regijah Kranj in Ravne na Koroškem, najmanjša v Murski Soboti. Okoli 30-odstotni delež zdravstvene dejavnosti je pripadal starim ljudem. Stopnje umrljivosti v regijah so bile obratno sorazmerne s številom obiskov v splošni oz. specialistični dejavnosti in sorazmerne s stopnjami bolnišničnih obravnav. Stopnje umrljivosti starejših prebivalcev zaradi nekaterih bolezni in vzrokov smrti so pri nas še vedno višje kot v razvitih evropskih državah.

Zaključki. Na podlagi trenda zadnjih petnajstih let pričakujemo, da bo število starih prebivalcev v Sloveniji naraščalo. Zaradi povečanega števila starih prebivalcev se bo povečalo tako število bolnišničnih obravnav ter obravnav v splošni in ambulantni specialistični dejavnosti. Če bomo hoteli podatke zdravstvene statistike uporabljati za načrtovanje zdravstvenega varstva, bo potrebno povečati kakovost podatkov na poročevalski ravni. Podatki primerjav umrljivosti s povprečjem skandinavskih oziroma petnajstih držav članic EU kažejo, da so potrebni poleg virov za povečanje zdravstvene dejavnosti zaradi staranja prebivalstva tudi dodatni viri za izboljšanje zdravstvenega stanja starih prebivalcev.